

บทที่ 1

บทนำ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 มีการกำหนดเป้าหมายให้ “มนุษย์” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่ายิ่ง (กุลสุนทรธาดา และคณะ, 2540) จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การเรียนรู้ของมนุษย์สามารถพัฒนาตั้งแต่ช่วงต้นของชีวิตหรือช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงที่สมองมีการสร้างเส้นใยประสาทและจุดเชื่อมต่อ (Synaptic) มากที่สุด (Morrison and Samahito, 1999) เส้นใยประสาทและจุดเชื่อมต่อบางส่วนจะอยู่ต่อไปจนกระทั่งเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่หากได้รับการกระตุ้นหรือใช้งานอยู่เสมอ ในขณะที่บางส่วนซึ่งไม่ได้รับการกระตุ้นหรือไม่ได้ใช้งานจะหายไปมากที่สุด ยิ่งถ้าหากมีเส้นใยประสาทและการเชื่อมต่อเหลือมากเท่าไรเด็กก็จะยิ่งฉลาดและมีความสามารถสูงขึ้นเท่านั้น (คັນสนีย์ จัตราคุปต์, 2542) ดังนั้นช่วงปฐมวัยจึงเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

วิธีการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญมาก ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์สติปัญญาและบุคลิกลักษณะนิสัยของเด็กปฐมวัยในอนาคต ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีจะทำให้เส้นใยประสาทในสมองของเด็กเป็นเครือข่ายที่ทำให้เด็กเป็นคนดี เป็นคนสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดี สมองก็จะสร้างเครือข่ายที่ทำให้เด็กเป็นคนไม่ดี เป็นคนชอบทำลายและเป็นอันตรายต่อสังคม (คັນสนีย์ จัตราคุปต์, 2542) ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยต้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ (ทิสนา เขมมณี และคณะ, 2536)

ในอดีตสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยคือ สถาบันครอบครัว ลักษณะครอบครัวในอดีตเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยายอาศัยอยู่ในบ้านเรือนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่ของเครือญาติ แต่ละครอบครัวประกอบด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้าอา พ่อ แม่และลูกหลาน เด็กเล็ก ๆ ได้รับการเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอมและใกล้ชิด ทั้งในด้านความเป็นอยู่และการอบรมสั่งสอนซึ่งมีทั้งการสอนโดยตรงและโดยอ้อม พ่อแม่และผู้ใหญ่ได้ให้ความสำคัญแก่เด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยมุ่งหวังให้เด็กมีสุขภาพดี มีกิริยามารยาทดี มีคุณธรรมทั้งกาย วาจา ใจ (ทิสนา เขมมณี และคณะ, 2536)

จากสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ยังผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่และสุขภาพจิตของคนในสังคม โดยในขณะที่สังคมเจริญขึ้นมากนั้น หน่วยของครอบครัวกลับถูกตัดทอนให้เล็กลงเรื่อย ๆ จากความผูกพันอบอุ่นกว้างขวางแบบครอบครัวแบบขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีความสัมพันธ์เฉพาะพ่อ แม่และลูก (เกศินี เกิดอนันต์, 2539) ประกอบกับการที่ผู้ปกครองของเด็กมีภาระในการทำงานนอกบ้าน ทำให้ไม่สามารถที่จะดูแลเด็กได้ด้วยตัวเอง ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่จึงต้องให้สถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลเป็นผู้ดูแลบุตรแทนตนในเวลาที่ออกไปประกอบอาชีพ (Richter et al, 1992: 26; จิตรา วสุวานิช, 2524 อ้างถึงใน กุศล สุนทรธาดา และคณะ, 2540)

จากสถิติของจำนวนสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนในปี พ.ศ. 2536 พบว่ามีจำนวน 39,080 แห่ง และเพิ่มเป็น 43,876 แห่งในปี พ.ศ. 2537 และมีจำนวนถึง 45,584 แห่งในปี พ.ศ. 2542 นอกจากนี้ อัตราของนักเรียนที่เข้ารับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนต่อประชากรทั้งหมดในระดับปฐมวัย พบว่ามีอัตราที่สูงขึ้นจากร้อยละ 64.54 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 86.00 ในปี พ.ศ. 2541 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และมีการคาดประมาณว่าในปี พ.ศ.2545 จะมีนักเรียนที่เข้ารับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนต่อประชากรทั้งหมดในระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทบาทของสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งจัดในรูปแบบของโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็ก และสถานรับเลี้ยงเด็ก นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัย และมีส่วนในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยขึ้น คือ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และกระทรวงกลาโหม

กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการป้องกันรักษาอธิปไตยของประเทศไทย โดยประกอบด้วยหน่วยรบทั้งหมด 3 เหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งตั้งเป็นชุมชนทหารกระจายอยู่ตามจุดยุทธศาสตร์สำคัญในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นสมาชิกครอบครัวทหารชั้นผู้น้อย ซึ่งโดยปกติข้าราชการทหารจะต้องออกปฏิบัติภารกิจนอกบ้านเป็นระยะเวลานาน ทำให้ภรรยาหรือแม่บ้านต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลบ้าน และเลี้ยงดูลูกอยู่ที่บ้าน แต่ในปัจจุบันด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจทำให้แม่บ้านในบางครอบครัวจำเป็นต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร โดยเฉพาะสำหรับ

ครอบครัวที่มีลูกอยู่ในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างอบอุ่น ใกล้ชิดและได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี เพื่อที่เด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

ด้วยความสำคัญดังกล่าวทางกองทัพจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้นภายในหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือข้าราชการทหารในหน่วยงานในการดูแลเด็กช่วงที่บิดามารดาไปทำงานนอกบ้าน และเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาการให้สมวัย (กองทัพเรือ, 2539) นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับข้าราชการทหารที่ต้องปฏิบัติหน้าที่เสียสละเพื่อชาติให้เกิดความสบายใจ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และการที่สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในหน่วยงานทำให้ผู้ปกครองสะดวกในการรับ-ส่งเด็ก และมีเวลาอยู่กับเด็กมากขึ้นเป็นการช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัว ซึ่งในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งยังเปิดโอกาสให้แม่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ทำให้แม่บ้านมีงานทำ และยังเป็นการช่วยดูแลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กด้วยอีกทางหนึ่ง

เนื่องจากหน่วยงานราชการทหารเป็นส่วนราชการ ที่มีได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของชาติ และสถานรับเลี้ยงเด็กไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นสถานรับเลี้ยงเด็กของข้าราชการทหารจึงขึ้นตรงกับกองทัพ และมีบางส่วนที่จดทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์ โดยมีหน่วยงานภายในกองทัพที่เป็นผู้รับผิดชอบการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่

1. กองทัพบก หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยทหารบกนั้น ๆ มีสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในการดูแล 92 แห่ง
2. กองทัพเรือ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมสวัสดิการทหารเรือ มีสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในการดูแล 16 แห่ง
3. กองทัพอากาศ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ผู้บังคับบัญชาของกองบินนั้น ๆ มีสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในการดูแล 11 แห่ง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ปัจจุบันมีเด็กจำนวนมากอยู่ในการดูแลของสถานรับเลี้ยงเด็กของทหาร จึงทำให้หน่วยงานทหารเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็ก และจากการที่ได้ไปศึกษาดูงานสถานรับเลี้ยงเด็กของทหารหน่วยต่าง ๆ พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กหลายแห่งมีความพร้อมทางด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และจำนวนบุคลากร ลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก แต่อย่างไรก็ตาม กองทัพบก (ม.ป.ป.) ได้สำรวจพบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งยังมีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ด้านบุคลากร บุคลากรส่วนมากไม่ได้จบการศึกษาทางด้านปฐมวัย ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ซึ่งมีผลต่อการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง เช่น ขาดการจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็กเท่าที่ควร ขาดประสิทธิภาพในการเลือกใช้สื่อ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม และปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งของสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งคือ ปริมาณเด็กไม่สม่ำเสมอ ทำให้อัตรารส่วนจำนวนครูต่อเด็กไม่คงที่ ทำให้จัดบุคลากรในการดูแลลำบาก บางครั้งบุคลากรมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการเลี้ยงดูเด็กภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ด้านอาคารสถานที่ สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งมีข้อจำกัดด้านสถานที่ โดยไม่มีพื้นที่สำหรับการเลี้ยงเด็กเป็นสัดส่วนทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดการเรียนการสอนและเลี้ยงดูเด็ก นอกจากนี้ สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งยังไม่สามารถใช้สอยพื้นที่ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควรทำให้เสียพื้นที่ไปโดยเปล่าประโยชน์ และในสถานรับเลี้ยงเด็กหลายแห่งสภาพของอาคาร ห้องเรียน ห้องอาหาร โดยเฉพาะห้องสุขามีสภาพชำรุดไม่เหมาะสมต่อสุขอนามัยของเด็ก

ด้านงบประมาณ เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กของทหารเปรียบเสมือนสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชน รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับจำนวนของเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งบางแห่งมีเด็กจำนวนมากก็ทำให้รายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย แต่ในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งมีจำนวนเด็กน้อย ทำให้ค่าใช้จ่ายประจำเดือนสูงกว่ารายรับ ต้องอาศัยงบประมาณส่วนอื่นมาสนับสนุน และผลต่อเนื่องของการขาดแคลนงบประมาณก็คือขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเนื่องจากงบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะนำไปจัดซื้อหรือซ่อมแซม และที่สำคัญทำให้ค่าตอบแทนที่จะให้กับบุคลากรที่ดูแลเด็กไม่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้ก็ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของบุคลากรที่ดูแลเด็ก

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงสภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินการของสถานรับเลี้ยงเด็ก และส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ประกอบกับความต้องการที่จะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็กของทหาร ที่ยังไม่เคยมีการศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อความรู้ที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม และสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารและการนิเทศการสอน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ด้านบริการที่จัดให้เด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม มุ่งศึกษาใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารและการนิเทศการสอน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ด้านบริการที่จัดให้เด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย และผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหมทั้งหมด 119 แห่ง

ข้อตกลงเบื้องต้น

หน่วยงานต้นสังกัดของสถานรับเลี้ยงเด็กที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อข้อมูลที่ได้รับจากตัวอย่างประชากร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งครอบคลุมการดำเนินการด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารและการนิเทศการสอน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย และด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน

การเลี้ยงดู หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเอาใจใส่ เพื่อช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจให้กับเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้านบริการที่จัดให้เด็กโดยการส่งเสริมและสนับสนุนด้านโภชนาการ ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย หรือบริการพิเศษอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการจัดการศึกษาที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้กับเด็ก

สภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดและการดูแลสถานที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการควบคุมดูแลสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย หรือบรรล่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การนิเทศการสอน หมายถึง การชี้แนวทางให้บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจากบุคคลภายในหรือภายนอกสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามพัฒนาการ

หลักสูตร หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์ที่จัดให้เด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล

บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งได้แก่ ครู ผู้ช่วยครู และ/หรือพี่เลี้ยงเด็ก

พฤติกรรมจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และบริการที่จัดให้เด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในและนอกสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวของเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกับชุมชนใกล้เคียง

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่อยู่ในช่วงอายุแรกเกิดถึง 5 ปี ซึ่งเข้ารับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

สถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ภายใต้การดูแลรับผิดชอบ บริหารจัดการ ของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ทั้งที่ได้จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่บริหาร
จัดการสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ทำหน้าที่ในการอบรม
เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือ วารสาร เอกสาร บทความและงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหมอย่างไม่เป็น
ทางการ เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินงานในสถานรับเลี้ยงเด็กของ
กระทรวงกลาโหม

1.3 เข้าสังเกตการอบรมที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้กับบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยภาย
ในหน่วยงานของกองทัพบกและกองทัพเรือ เพื่อศึกษาแนวการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
ในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

1.4 ศึกษาดูงานในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหมอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อ
สังเกตการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

2. ประชากร และตัวอย่างประชากร

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย และผู้ปกครอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
กับสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม 119 แห่ง

2.2 ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 119 คน บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย 119 คน
และผู้ปกครอง 119 คน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม 119 แห่ง ในปี
พ.ศ.2544 รวมทั้งสิ้น 357 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 8 ชุด ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 3 แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

3.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 6 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

3.3 แบบสังเกตและแบบสำรวจ จำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 7 แบบสังเกตบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 8 แบบสำรวจสภาพแวดล้อม เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ตัวอย่างประชากร และรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสำรวจ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ประมวลและจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกัน และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียงของแต่ละกรณี ส่วนข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม นำมาจัดกลุ่มข้อมูล เพื่อสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ดังนั้นข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหมในการพัฒนาคุณภาพสถานรับเลี้ยงเด็ก นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจศึกษา ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหมต่อไป